

rationeel zou zijn, een oorlog met de Verenigde Staten met een overval op Pearl Harbor te beginnen. Eind januari '41 had de Amerikaanse ambassadeur in Tokio aan Washington bericht, van de Peruaanse gezant vernomen te hebben dat de Japanners plannen maakten voor een groot-scheepse aanval op Pearl Harbor en op dat gevaar had de Amerikaanse minister van marine zijn ambtgenoot van oorlog nog eens extra gewezen. Trouwens, admiraal Kimmel zelf had medio februari in een brief aan de marinestaf geschreven: *'I feel that a surprise attack (submarine, air or combined) on Pearl Harbor is a possibility.'*¹ Generaal Marshall dacht er niet anders over. Maar toch: dat alles was aan Amerikaanse kant niet veel meer dan een abstract overwegen van de vele mogelijkheden die zich steeds bij oorlogshandelingen voordoen – mogelijkheden die trouwens onderschat werden want niemand dacht er aan dat de Japanners een aantal van hun vliegkampschepen tegelijk zouden kunnen inzetten.²

Aan de waakzaamheid op en bij Pearl Harbor ontbrak veel. Admiraal Kimmel en de commandant van het Amerikaanse garnizoen, generaal Short, waren ijverige bevelhebbers maar zij legden het accent niet op die waakzaamheid maar op het traditioneel oefenen van hun ondergeschikten. Het gehele jaar '41 door werd door de staven in Washington bovendien nagelaten, zich er op Oahoe van te vergewissen of men reëel met de mogelijkheid van een Japanse overval rekening hield. Dat werd ook nagelaten in de periode van de besprekingen met Nomoera en Koeroesoe, zelfs na die 26ste november waarop Cordell Hull Japan de voet dwars gezet had. Het waren op zaterdag 6 en zondag 7 december pas de berichten met betrekking tot de op 6 december in de Zuidchinese Zee waargenomen Japanse schepen welke in Washington acute ongerustheid wekten – maar juist die berichten concentreerden de aandacht op de Zuidchinese Zee en leidden haar van Pearl Harbor af. Desniettemin werden op dat late moment toch aan Kimmel en Short telegrammen gestuurd die de opdracht inhielden, bij uitstek waakzaam te zijn. Al die

¹ Aangehaald in M. S. Watson: *Chief of Staff. Prewar Plans and Preparations*, p. 470.

² Op 27 november '41, daags nadat Hull zijn scherpe eisen aan de Japanners had voorgelegd, hadden de chefs van de Amerikaanse leger- en van de marinestaf, generaal Marshall en admiraal Harold E. Stark, er president Roosevelt in een gemeenschappelijk memorandum op gewezen dat zij het theoretisch voor mogelijk hielden dat Japan de Birmaweg, Thailand, Malakka, Nederlands-Indië, de Philippijnen of de Sowjet-Unie zou aanvallen; dit laatste was, meenden zij, hoogst onwaarschijnlijk en een aanval op Malakka en Nederlands-Indië verwachtten zij pas nadat eerst de Philippijnen waren veroverd. Zij eindigden: *'Whether the offensive will be made against the Burma Road, Thailand or the Philippines cannot now be forecast.'* (a.v., p. 510).